

TERJE ATLE STRANDOS
STRANDAVEGEN 137
6947 LAVIK

Saksbehandlar, innvalstelefon

Tore Larsen, 57 64 31 26

Avslag på søknad om å legge ut kollektor for varmepumpe i Sørestrandvatnet naturreservat

Fylkesmannen meiner at verneforskrifta for Sørestrandvatnet naturreservat ikkje gir grunnlag for løyve til utlegging av kollektor for varmepumpe i vatnet, og avslår søknaden.

Vi viser til søknad frå deg datert 30.9.2020, om legging av kollektor for varmepumpe ut i Sørestrandvatnet naturreservat. Føremålet med anlegget er oppvarming av bustadhus.

Bakgrunn

Kollektoren er i søknaden omtalt som ein slange med diameter 4 cm, som er mellom 200 og 400 meter lang. Slangen skal leggst i ei sløyfe ut i vatnet, og vil bli senka ned på botnen. Søknaden er litt knapp med detaljane, men i Enova sin kjøpsrettelær for væske til vatn – varmepumper er ei sjøvarmepumpe omtalt m.a. slik: «*Kollektorslanger i trommel eller sløyfe fylt med frostvæske legges gjerne i bunnslammet, der temperaturen er litt høyer enn i vannet. Kollektorslange i sløyfe forankres gjerne til bunnen med betonglodd. Rørene legges i stor nok dybde til at rørene får ligge i ro for oppankring, is og bevegelser i vannet*». Kollektorslangar er vanlegvis laga av PE-plast (polyetylen). Det blir opplyst at temperaturen i Sørestrandvatnet ikkje vil bli påverka av anlegget.

Vurdering

Sørestrandvatnet blei verna som naturreservat 20.12.1991. Føremålet med fredinga er å ta vare på eit viktig våtmarksområde med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv, særleg med omsyn til området sin verdi som trekk- og hekkelokalitet for våtmarksfugl (verneforskrifta er tilgjengeleg [her](#)). Av verneforskrifta del IV, punkt 1 går det fram at all vegetasjon i vatn og på land er freda mot alle former for skade og øydelegging. Det er i punkt 3 dessutan lista opp tiltak som kan endre dei naturgitte tilhøva og som derfor ikkje kan gjennomførast, som t.d. «framføring av nye luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar». Lista er ikkje uttømmende, og er berre meint som døme.

Det er likevel klart at ein kollektorslange på botnen av Sørestrandvatnet kan kategoriserast saman med til dømes jordkablar, og slik fell inn under tiltak som det ikkje er lov å gjennomføre og som derfor krev at det blir gjort unntak frå verneforskrifta. Unntak som forvaltingsstyresmakta kan gje løyve til er lista opp i del VI av verneforskrifta, men det omsøkte tiltaket kan ikkje klassifiserast

mellom desse. Dette betyr at løyve til utlegging av kollektorslange må vurderast etter den generelle unntaksheimelen i naturmangfaldlova § 48 første ledd: «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.*»

Søknaden dreier seg ikkje om vesentlege samfunnsinteresser eller tryggleikssyn, og eit vedtak må derfor vurderast ut frå om tiltaket er i strid med verneformålet og om det kan påvirke verneverdiane nemneverdig. Eit 200 til 400 meter langt plastrør trekt ut i vatnet, plassert i sløyfe og heldt på plass av betonglodd eller liknande, er etter vårt syn klart eit inngrep som vil forstyrre botnen med tilhøyrande plante og dyreliv. Denne påverknaden vil rett nok til ein viss grad kunne reparere seg sjølv over tid slik at plantar og dyr kjem tilbake, men kollektorslangen med lodd vil uansett utgjere eit framandelement i naturreservatet. Sjølv om det ikkje er direkte formulert i verneformålet at naturreservatet skal bli tatt vare på utan inngrep, går det likevel fram av opplistinga av ulovlege tiltak i del IV at terskelen for å tillate inngrep skal vere svært høg (m.a. er det forbod mot opplag av båtar, hensetjing av campingvogner, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, og nye luftleidningar og jordkablar). Vi konkluderer derfor med at tiltaket er i strid med verneformålet.

Sjølv om vi har rimeleg god oversikt over fuglelivet i vatnet og i kva grad fuglane er følsame for ulike tiltak, er kunnskapsgrunnlaget langt dårlegare når det gjeld dyreliv og vegetasjon på sjøbotnen. Her må vi etter naturmangfaldlova § 9 bruke føre-var-prinsippet ved tiltak som kan påvirke naturmangfaldet. Vi må også ta omsyn til at eit vedtak vil kunne skape presedens for liknande situasjonar i framtida, jf. § 10 om samla belastning. Det er, slik vi ser det, ikkje noko ved det omsøkte tiltaket som tilseier særbehandling samanlikna med andre slike saker som måtte dukke opp, og eit løyve til å legge ut kollektorslange i dette tilfellet vil derfor i praksis opne for at alle andre saker av same type må få same resultat. Dette vil over tid kunne føre til ei lite ønskeleg utvikling ikkje berre i Sørestrandvatnet, men også i andre verneområde knytt til vatn.

Det har rett nok vore opna for kabling i Sørestrandvatnet naturreservat tidlegare, men det gjaldt framføring av straum til ei hytte i strandkanten, der alternativet til botnkabel var luftleidning. Med våtmarksfugl som ein viktig del av verneformålet ville det vere svært uheldig med fleire luftleidningar og auka kollisjonsrisiko ved vatnet, anten linja gjekk i eller utanfor vernegrensa, og Fylkesmannen konkluderte med at omsynet til fuglelivet ville bli betre ivaretatt med kabling. Sjølv om vi ser på installering av ei straumsparende varmepumpe som eit positivt tiltak, er det etter vårt syn ikkje mogleg å sidestille desse to sakene fordi kollektorslangen ikkje kjem til erstatning for eit anna tiltak som ville vere meir negativt for verneformålet.

Det er også verd å nemne at ein kollektorslange er eit lukka system fylt med frostvæske som skal hindre frysing slik at sirkulasjonen går kontinuerleg. Dersom kabelen blir skadd og frostvæska slepp ut i vatnet, vil dette kunne føre til negative påverknader gjennom m.a. oksygenmangel. Slike utslepp av frostvæske er sjeldne og gjer at vi ikkje legg stor vekt på dette, men vi kan heller ikkje sjå bort frå at slike uhell kan skje. Det er også pårekneleg at installasjonen kan krevje vedlikehald eller utskifting etter nokre tiår, med fare for forstyrring av botntilhøva eller utslepp i samband med dette.

Vedtak

Totalt sett meiner vi at verneforskrifta og unntaksparagrafen i naturmangfaldlova ikkje gir grunnlag for å innvilge søknaden, og vi gir derfor avslag.

Klage

Denne avgjerda kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse, med ein frist på 3 veker. Eventuell klage skal sendast til Fylkesmannen, som vil vurdere klagen og sende den til Miljødirektoratet dersom vi ikkje finn grunn til å gjere om vedtaket.

Med helsing

Kjell Kvingedal
miljødirektør

Eline Orheim
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent